

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โลกได้มีการวิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติลดน้อยลง มนุษย์สามารถดัดแปลงสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำเอาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ มาใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์ส่งผลให้อัตราการตายลดน้อยลง ในขณะที่อัตราการเพิ่มของประชากรสูงขึ้น จากรายงานจำนวนประชากรโลกของสถาบันประชากรศาสตร์พบว่า โดยเฉลี่ยประชากรโลกเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 100 ล้านคน โดยร้อยละ 90 เป็นประชากรในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่มีประชากรประมาณ 61 ล้านคน จัดว่ามากเป็นอันดับที่ 17 ของโลก การเพิ่มขึ้นของประชากรดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา เร่งส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อที่จะยกระดับให้ประเทศของตนมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นจนกระทั่งสามารถเทียบเคียงกับประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศที่พัฒนาแล้วได้ โดยสิ่งที่จะต้องมองย้อนกลับว่าการพัฒนาดังกล่าวได้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนไปเท่าไร ประเทศไทยจัดว่าเป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มประเทศเหล่านี้

ที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่เน้นการพัฒนาทุกรูปแบบเพื่อเพิ่มผลิตภัณ์มวลรวมของประเทศ มีการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นและดึงเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยให้มากที่สุด จากนโยบายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านต่างๆ มากมาย ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนจากลักษณะของประเทศเกษตรกรรมที่เคยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยและไม่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทำให้เกิดกากของเสียในรูปของอากาศเสีย น้ำเสีย ขยะ และสารพิษต่างๆ ทิ้งไว้ในธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมา ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดไม่สามารถฟื้นฟูให้เหมือนเดิมได้ ในขณะที่บางชนิดสามารถฟื้นฟูได้ แต่ต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูค่อนข้างยาวนาน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้เริ่มจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม) ขึ้น เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งการออกกฎหมายนี้เป็นเครื่อง

ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลไทยเห็นความสำคัญ และมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาล้างแวล้อม หากแต่การใช้บทลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนมักจะได้ผลที่ไม่ยั่งยืนนัก เพราะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาจากความเกรงกลัวการลงโทษ ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจทำของคนผู้นั้นจริง ดังนั้นแม้จะมีกฎหมายแต่เราก็คงพบว่ามีกรลักลอบทำลายล้างสิ่งแวดล้อมอยู่อย่างสม่ำเสมอ

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมโดยการออกกฎหมายบังคับและลงโทษผู้ที่ทำลายล้างสิ่งแวดล้อม หรือการใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) แต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถให้ผลการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และยังมีผู้ที่หลบเลี่ยงกฎหมาย และทำลายล้างสิ่งแวดล้อมต่อไปโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดตามมา เห็นได้จากในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อมุ่งให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการใช้ประโยชน์ของมนุษย์กับสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผลจากการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวพบว่า ภาพรวมของความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความก้าวหน้าไปในระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และยังคงขาดการปลุกจิตสำนึกในเรื่องของการอนุรักษ์

ที่ผ่านมาได้มีผู้ทำการประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ไว้ว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมโดยละเลยการป้องกันปัญหาระยะยาว ขาดการบริหารจัดการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนเพื่อชะลอการสร้างของเสียและช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าที่สุด นอกจากนี้การใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระการจ่าย (Polluter Pay's Principle) ซึ่งได้ให้ความสำคัญมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง สาเหตุมาจากการเพิกเฉยละเลยของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ชุมชนไม่เต็มใจที่จะจ่าย และความไม่สมบูรณ์ในแนวทางปฏิบัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ ขาดประสิทธิภาพ และมีขีดจำกัด กล่าวคือ แม้ว่าจะมีการรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมได้กว้างขวางขึ้น มีการสร้างเครือข่ายชุมชน แต่ยังคงขาดการปลุกจิตสำนึกของประชาชนให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการปัญหาล้างแวล้อมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ความเชื่อมโยงของสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป เป็นสิ่งที่แสดงถึงการไม่บรรลุผลของการใช้กลไกจัดการสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (ปณิธาน ยามวินิจ, 2544) ซึ่งปณิธานได้เสนอแนะว่า “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ควรจะมีการริเริ่มใช้มาตรการทาง

สังคมใหม่ ๆ เช่น ระบบการรายงานสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน ขบวนการสร้างจิตสำนึกโดยองค์การอาสาสมัครเอกชนเพื่อช่วยพัฒนากระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของภาครัฐและการเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ควบคู่ไปกับการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Instrument) มาใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของทรัพยากรหรือมลพิษเพื่อให้เป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle)"

การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้สำเร็จ จะเกิดขึ้นจากการกระทำของหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียวไม่ได้ หากทุกคนต้องร่วมมือกัน โดยรัฐจะต้องให้การศึกษากับประชาชนอย่างทั่วถึงในเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมดังกล่าวควรกระทำกับประชาชนทุกกลุ่มอายุ โดยกลุ่มที่ควรเน้นเป็นพิเศษคือกลุ่มเด็กและเยาวชนในวัยเรียนที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมของประชากรกลุ่มนี้ จะเป็นไปอย่างถาวร สืบนาน และมีประโยชน์ต่อชุมชนในระยะยาวต่อไป

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงได้นำเอาหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียนมาใช้ในการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดให้อยู่ในรูปของกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การอบรม การเข้าค่าย การพาไปทัศนศึกษา การประชาสัมพันธ์รณรงค์ต่างๆ เช่น สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จัดโครงการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โครงการทัศนศึกษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน กรมสามัญศึกษาจัดโครงการฝึกกางมุ้ง สอนสวยโรงเรียนงาม สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดอบรมค่ายเยาวชนภายใต้ชื่อโครงการ "จามจุรีสีเขียว" หรือหน่วยงานเอกชนอย่าง สมาคมสร้างสรรค์ไทย จัดประกวดเพื่อคัดเลือกเยาวชนเป็นบุตรรักเจ้าพระยา ในโครงการรักเจ้าพระยากับตาวิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบัน การรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบ "พอเพียง" ก็ยังมีหลักการที่สอดคล้อง และส่งเสริมกับหลักการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือส่งเสริมให้คนรู้จักใช้ทรัพยากรแต่พอดี และอยู่อย่างพึ่งพิงกันกับสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมาการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับอย่างน้อยเป็นเวลา 9 ปี ดังนั้นจึงเป็นหลักประกันได้ว่า การศึกษาจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ได้กับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน หลักสูตรการเรียนการสอนฉบับปัจจุบันมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมไว้ทุกระดับการศึกษา โดยในระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา จะให้เนื้อหาที่มากและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ในกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมยวภาษาชาติ และลูกเสืออีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาคือปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคิดสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของเยาวชน

ตัวอย่างที่ดีของโครงการที่ประสบความสำเร็จทางการปลูกฝังจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เห็นได้ชัด คือโครงการรุ่งอรุณ ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของภาคีสมาชิก 3 ฝ่าย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน โครงการดังกล่าวได้ก่อตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวันโดยบูรณาการเรียนรู้อันอยู่ในระดับประถมและมัธยมศึกษา เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลและสังคมในทุกระดับให้นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน มีโรงเรียนหลายแห่งที่เข้าร่วมในโครงการรุ่งอรุณแล้วประสบความสำเร็จในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่ในหมู่นักเรียน หากแต่ยังสามารถขยายผลไปสู่บุคลากรในโรงเรียน และคนในชุมชนอีกด้วย

แม้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กและเยาวชน แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกหลายด้านที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพชีวิตจริง ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่นำไปสู่การสร้างจิตสำนึกของเยาวชนส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพบปะกับประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกับครอบครัว ชุมชน หรือการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน ดังนั้นการที่จะดำเนินการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลสูงสุดนั้น จึงต้องทราบถึงปัจจัยสำคัญทุกด้านที่ส่งผลต่อจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีโปรแกรม คือทฤษฎีที่คิดค้นขึ้นเพื่อนำมาใช้กำกับกับการออกแบบ การดำเนินการของโครงการ และการประเมินโครงการ โดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินงาน และความสำเร็จของโครงการตามที่ได้มุ่งหวังไว้ ประโยชน์ของทฤษฎีโปรแกรมคือช่วยลดความเสี่ยงในการล้มเหลวของโครงการที่กำลังจะดำเนินขึ้น เป็นคู่มือให้กับผู้บริหารโครงการได้ศึกษารูปแบบของโครงการที่จะดำเนินการ เพื่อวางแผนการดำเนินการให้ถูกต้อง การนำทฤษฎีโปรแกรมมาพัฒนาใช้กับโครงการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นประโยชน์กับโรงเรียนที่จะทำโครงการทางสิ่งแวดล้อม หรือกำลังทำอยู่สามารถใช้เป็นคู่มือในการออกแบบ วางแผน และ

ประเมินโครงการการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของตน เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบของกระบวนการการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของเยาวชนไทยภายในโรงเรียนที่มีลักษณะของบริบทที่แตกต่างกันโดยใช้วิธีวิจัยแบบพหุเทศะกรณี (multi-site case study research) เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปพัฒนาเป็นทฤษฎีโปรแกรมการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและประเมินโครงการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนไทย
2. โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในโครงการรุ่งอรุณ (ใช้หลักสูตรของโครงการรุ่งอรุณ) และไม่อยู่ในโครงการรุ่งอรุณ (ใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเอง) มีกระบวนการดำเนินการเพื่อปลูกฝังฯ เหมือนหรือต่างกันอย่างไร
3. โรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกันมีรูปแบบของกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รูปแบบใดที่มีประสิทธิภาพ
4. ทฤษฎีโปรแกรมการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับประเทศไทยควรมีรูปแบบเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุเทศะกรณี (multi-site case study research) เพื่อการออกแบบและประเมินโครงการ
2. เพื่อตรวจสอบทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นกับสภาพจริงที่พบจากกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณี

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม และทำการศึกษารูปแบบการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนจากโรงเรียนที่มีบริบทต่าง ๆ กัน โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ

พหุเทศกรณี (multi-site case study) เพื่อพัฒนาเป็นทฤษฎีโปรแกรมการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จึงประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 4 แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมดีเด่น โดยมีลักษณะของโรงเรียนที่แตกต่างกันดังนี้ โรงเรียนในโครงการรุ่งอรุณที่อยู่ในพื้นที่เขตตัวเมือง 1 แห่ง นอกตัวเมือง 1 แห่ง และโรงเรียนที่พัฒนาหลักสูตรขึ้นเองที่อยู่ในพื้นที่เขตตัวเมือง 1 แห่ง นอกตัวเมือง 1 แห่ง โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแต่ละแห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

จิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ความรู้ (knowledge) ทัศนคติ (attitude) พฤติกรรม (behavior) และการเห็นคุณค่า (value)

ความยั่งยืน หมายถึงความยั่งยืน ความสามารถในการคงสภาพเดิมอยู่ได้ตลอดไป สามารถวัดได้โดยสังเกตจากสภาวะที่คงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงไปแม้กาลเวลาผ่านไปของสิ่งนั้น

การวิจัยพหุเทศกรณี หมายถึง การทำวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาตั้งแต่ 2 กรณีขึ้นไป

ทฤษฎีโปรแกรม หมายถึง ทฤษฎีที่อธิบายถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานในโปรแกรมเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ของโปรแกรม และให้เกิดผลกระทบที่สำคัญขึ้นตามมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม
2. ได้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมที่ใช้หลักสูตรที่แตกต่างกันและอยู่ในบริบทต่างๆกัน
3. ได้ทฤษฎีโปรแกรมเพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของโครงการปลูกฝังจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต่อไป